

אורות השבת

גליון מס' 805

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

אחראי מערכת
הרב אברהם טריקי

פרשת השבוע
ויקהל - שבת שקלים

עורך
הרב עוזיאל אדרי

דבר רב העיר שליט"א עבדו את ה' בשמחה (לשבת שקלים)

זֶה יִתְּנוּ כָּל הָעָבֵר עַל הַפְּקָדִים מַחְצִית הַשֶּׁקֶל בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ (שמות ל, יג)
זֶה יִתְּנוּ: הֲרָאָה לֹא כִמְכַן מִטְּבַע שֶׁל אֵשׁ וּמִשְׁקָלָהּ מַחְצִית הַשֶּׁקֶל, וְאָמַר לוֹ כֹּה־יִתְּנוּ (י"ט)

קריאת פרשת השקלים בשבת שלפני ראש חודש אדר, מקורה בדברי המשנה (שקלים א, א): 'באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים'. וראיתי לרבינו יוסף חיים זצ"ל (אדמו"ר אלהי פו' פקודי) אשר האריך לבאר בטוב טעם, מדוע דוקא באדר מכריזין על השקלים, וזה תמצית דבריו: כיון שחפץ ה' רק במצוה שעושה אותה מתוך שמחה, לכן ציוה על השקלים בתחילת חודש אדר אשר בו מתגברת השמחה בעבודת ה', כמאמר 'משנכנס אדר מרבין בשמחה', ע"ש בדבריו הנשגבים. ובפרט במצוה זו שיש בה חסרון כיס, וידוע דברי רבותינו הראשונים שאין מברכים על מצות הצדקה, מפני שירדו רבותינו לסוף דעת רוב הבריות שאינם מנותנים צדקה בשמחה, וכבר הארכנו בזה במקום אחר ואכהל ב.

ובזה ביארו הדרשנים דברי רש"י עה"פ זה יתנו כל העובר על הפקודים: 'הראה לו כמין מטבע של אש ומשקלה מחצית השקל', וכי לא ידע משה צורת מטבע עד שהוצרך הקב"ה להראותו מטבע של מחצית השקל. זאת ועוד, מדוע הראהו מטבע של 'אש', הלא מן הראוי היה להראותו מטבע העובר לסוחר. ברם, בזה ביקש הקב"ה לרמוז, שאינו חפץ אלא במצוה המתקיימת בחוס של שמחה והתלהבות, וזהו מטבע של 'אש' שהראהו הקב"ה למשה ואמר לו 'כזה יתנו' - רק באופן זה אני חפץ בנתינתם, והבן.

וכמלים צוננים על נפש עיפה, הם בזה דברי הרמב"ם (הלכות לולב פ"ח הלכה טו): 'השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שצוה בהן - עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להיפטר ממנו, שנאמר תחת אשר לא עבדת את ה' אלוהיך בשמחה ובטוב לבב' (דברים כח, מז), ע"ש. ומקור דבריו מגמ' (שבת ל ב ופסחים קז, א): 'ושבחתני אני את השמחה (קהלת ח, טו), זו שמחה של מצוה. ולשמחה מה זו עושה (קהלת ב, ב), זו שמחה שאינה של מצוה. ללמדך שאין שכינה שורה לא מתוך עצבות... אלא מתוך דבר שמחה של מצוה, שנאמר ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ורחמי עליך יד ה' (מלכים ב - ג, טו). אמר רב יהודה וכן לדבר הלכה, ע"ש. ויש לתמונה נוראות, וכי מי שעבד את ה' תשמר כל מצותיו אלא שלא עשאם מתוך שמחה, ידא דינו בכל התוכחות והקללות המפורשים (שם) בפרשה! וביותר יפלא במי שמכח ביסורים קשים רח"ל ואעפ"כ הוא מתאמץ בקיום מצוות התורה לפי כחו, אלא שמתוך יסוריו אינו מקיים בשמחה, היעלה על הדעת שהוא בכלל 'המונע עצמו' משמחה - אשר ראוי להיפטר ממנו בכל העונשים הללו. ואת"ל שאכן זה דינו - כמפורש בתורה, א"כ מדוע נקט בה הרמב"ם לשון 'ראוי להיפטר ממנו' ולא נקט לישא דדינא - שנפרעים ממנו. וכן צריך תוספת ביאור במ"ש 'עבודה גדולה היא'. **וכעין** זה ממש יש לנו להעיד על מאמר רבותינו בגמ' (מגילה יג, ב) אשר דרשו על הכתוב 'ישנו עם אחד (מגילת אסתר ג, ח) - שישנו מן המצוות', ע"ש. ופשוט שאין הכוונה שלא קיימו מצוות כלל, שהרי מבואר בגמ' (שם יג, א): 'שאלו תלמידי את רשב"י, מפני מה נתחייבו שותאיהן של ישראל שבאותו החדר כליה. אמר להם אמרו אתם, אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע... אמר להם הם לא עשו אלא לפני (מראה - רש"י) אף הקב"ה לא עשה עמם אלא לפני'. ואם איתא דלא קיימו מצוות התורה, א"כ מדוע היו תמהים תלמידי של רשב"י ושאלים 'מדוע נתחייבו כליה'. זאת ועוד, שלא נמצא עון בידם זולת מה שנהנו מסעודתו של אותו רשע או שהשתחוו לצלם באותם מחמת יראה. הנה כי כן ודאי ששמרו על מצוות התורה, אלא שנתעצלו בקיומם ועל זה נופל הלשון 'ישנו'. איברא שזה מזכר ומבואר בדברי המהרש"א (שם) בשני פירושים, ע"ש. וא"כ יש לתמונה, וכי בשביל שלא קיימו את המצוות בדיוק ושמחה, יתחייבו כליה ח"ו. וביותר יפלא שגם המן ואחשוורוש אשר האמינו שהקב"ה נפרע מצריהם של ישראל, ידעו שכיון שישנו מן המצוות אין הקב"ה מצילם, כמבואר שם: 'אמר ליה מסתפינא מאלוהיך דלא לעביד בי סעוד' המשיך דבר רב העיר במדור "אורות הכשרות"

דבר העורך

שבת היא מקור הברכה

'שבת שבתון לה' איתא במסכת ביצה נשמה יתירה ניתנת לאדם בשבת ולמוצאי שבת נטלין אותה הימנו, כתב בעל התניא בספר תורה אור מכוח הנשמה היתירה בשבת יש לאדם עונג שבת בתוספת של חיות רוחנית פנימית "יתירה" בנשמה האלוקית שבו, וזה בא לידי ביטוי על ידי שמתגלה באדם יכולות גדולות ומיוחדות בשבת, הבנה והשגה מופלאה בלימוד התורה, שמתעלה למדרגה עליונה וגבוהה יותר מאשר בימי החול, וזהו העונג שבת להתענג על ה' ולהינות מזיו שכינתו, ושווה עליו חדווה ושמחה יתירה, ומתעוררת נשמתו בלהט אש קודש להבת שלהבת של חשק נפלא והתלהבות בתפילה ובעבודת ה'.

בברכת ליל אור וקדושה

הרב עוזיאל אדרי

רב המרכז הרפואי "סורוקה"

וק"ק 'שבטי ישראל' שכונה יא' באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים	יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	יום ו'	שבת קודש
מזריק לבאר-שבע	3.3.19	4.3.19	5.3.19	6.3.19	7.3.19	8.3.19	9.3.19
עלות השחר	4:53	4:51	4:50	4:49	4:47	4:46	4:44
זמן סליח ותפילין	4:59	4:58	4:57	4:56	4:54	4:53	4:51
זריחה - הזמן החם	6:08	6:07	6:06	6:05	6:04	6:03	6:02
מז"ק ש"ל ישיבת מנ"א	8:23	8:22	8:21	8:20	8:19	8:19	8:18
מז"ק ש"ל חזן מנ"א	8:58	8:57	8:56	8:56	8:55	8:54	8:53
הצאת יום ולילה	11:53	11:53	11:53	11:52	11:52	11:51	11:51
סליח גדולה	12:23	12:23	12:23	12:23	12:22	12:22	12:22
סליח חמשה	16:44	16:44	16:44	16:45	16:45	16:46	16:47
סקיעה	17:43	17:43	17:43	17:44	17:45	17:46	17:47
באת המסכים	17:57	17:57	17:58	17:59	18:00	18:00	18:01

שבת כבדיו"ש

המולד ביום רביעי, שעה 12:41, ו-16 חלקים.
ראש חודש אדר ב' בימים חמישי ושישי הבעל"ט.

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	ויקהל
הפטרה לספרדים:	ויכרות יהודיע
הפטרה לאשכנזים:	בן שבע שנים
כניסת השבת:	17:21
יציאת השבת:	18:13
רבינו תם:	18:53

אורות הפרשה

הבנת התורה תלויה בעשיית תשובה

"ויקהל משה את כל" גימטריה "קשה תנא המול", הכוונה מבאר ח'בן לאשרי אם רואה אדם שקשה עליו הלימוד והוא אינו מבין, יהרהר בתשובה על מעשיו שעוונותיו עשו מחיצה של ברזל בינו לבין אביו שבשמים ומונעים ממנו את הבנת התורה הקדושה, **ולתמו** את עולת הלב, כי הפגם של העונות חופף ומלפף את המוח והלב שלא יכנסו בו דברי תורה וצון הבורא יתברך כמבואר **בכתבי הארז"ל** בשם **הזוהר** וכן בספר **תוצאות חיים** לבעל **הראשית חכמה** ובספר **בני יששכר**. ועל כן **"עדת בני ישראל"** גימטריה **"בן עד לשארי"**, הכוונה שעיקר ותכלית לימוד תורה הוא שישכיל ויבין ויגיע לבהירות הדבר הנלמד **עד הסוף** בצורה מוחלטת וברורה, כמו שאמרו חז"ל עד שיהיו הדברים שגורים בפיו.

טבילה במקווה משפיעה טוב לעולם

"ויקהל" גימטריה "מקוה". "עדת בני ישראל" ראשי תיבות **"בי"ע"** שזה ראשי תיבות של שלושת העולמות **"ב"ר"א"ה"צ"ר"ה"ע"ש"ה"**, הכוונה מבאר **ח'ברכה משולשת'** שהלומד תורה **בטהרה** שטובל **במקווה** כל יום, על ידי זה מוריד מהעולמות העליונים שפע רב של טובה וברכה לכל העולמות כולם בריאה יצירה עשיה, עד העולם הזה הגשמי.

הצדיק משפיע שפע טוב לשכינה הקדושה

"ויקהל משה" גימטריה "תצ"ו", הכוונה כמ"ש בתנא דבי אליהו שיש תצ"ו מחנות של השכינה הקדושה, וכן "תצ"ו" גימטריה "מלכות", מבאר הצדיק מרעננה זי"ע הכוונה שהקהיל משה רבינו ע"ה את ישראל בכוח **דבר מלכות** שבפיו, **"את"** הכוונה לאותיות התורה הקדושה **מא' עד ת'**, היינו שהקהילם כדי ללמד את התורה הקדושה, **"כל"** הכוונה בחינת **יסוד** כמ"ש **בזוהר** היינו **צדיק יסוד עולם** שעל ידי שמירת ברית קדש ולימוד התורה **בטהרה**, גורם **שפע טוב לשכינה הקדושה עצמה**. ועל כן **"עדת בני ישראל"** בגימטריה **"אלף עז"** הכוונה כדאיתא **במסכת ביצה** מפני מה ניתנה תורה לישראל מפני שהן עזין שבאומות **"ויאמר אלהם"** בגימטריה עם האותיות **"זמן מאדים"**. הכוונה שעל ידי כוח תורתנו הקדושה מתמתקים הדינים וממילא **נטהר האוויר** ואין שום שליטה **למזל מאדים** ומתבטלים כל הפורעניות מבני ישראל.

העושר והכבוד לחי עולמים

"קחו מאיתכם תרומה לה' כל נדיב ליבו יביאה את תרומת ה'", דקדק בעל התניא בספרו **תורה אור** מפני מה בתחילה אמר **"תרומה ל-ה"** ואחר כך בהמשך הפסוק אמר **"תרומת ה'".** מבאר רבי **יצחק הכהן הוברמן זצ"ל** שהאמת היא שכל אחד צריך לדע שכל עושרו מאת ה', ושלא יתגאה כאשר נותן צדקה שהרי כל מה שנותן זה בא לו מאיתו יתברך וכמו שנאמר **"כי מומך הכל ומידך נתנו לך"**, ועל כן אמר בתחילה **"קחו מאיתכם תרומה לה"** כלומר אותו אדם שחושב שעושרו הוא שלו והצדקה שהוא נותן זה **"מאיתכם"** משלו, אומרת התורה נתינה כזאת היא ברמה פחותה ובמדרגה קטנה ונקראת **"תרומה ל-ה"**, מלשון שהוא רק נטפל לכוונה האמיתית. אבל **"כל נדיב ליבו יביאה את תרומת ה'"** מי שברמה גבוהה שהוא יודע שכל **הנדיבות** שלו היא מתבטאת בזה שהוא רק **"יביאה"** שהוא סך הכל רק המביא והמוליך את התרומה לה', אבל עצם כל העושר איננו שלו שהכל שייך לה' יתברך, אדם כזה זוכה לדרגה גבוהה שעשה את עיקר הכוונה של התרומה למשכן, ועל כן תרומתו נקראת **"תרומת ה'".**

אור עליון מנותן התורה

"ולחורות נתן בליבו", כתב בעל הטורים שיש ב' פסוקים במסורה שנאמר בהם **"ולחורות"**, הכא, ואיך **"ולחורות"** את בני ישראל בין הטמא ובין הטהור, מבאר **ח'בן לאשרי** שהכוונה על פי מה שכתוב **"ועימכם בדבר המשפט"**, רב פוסק הלכה כשבא לחורות את בני ישראל הלכות, אז **לחורות נתן בליבו**, ה' יתברך מאיר בליבו לכוון לאמת ושורה עליו אור עליון מנותן התורה איך להבין ולפסוק לפי אמת לאמיתה של תורה.

התורה מכניעה את השטן

"ויעש בצלאל את הארון עצי שיטים", כתב במדרש **תנחומא** למה עשה ארון מעצי שיטים, בשביל שהתורה נתונה בתוכו שנקראת עץ חיים שנאמר **"עץ חיים היא למחזיקים בה"**, ולפי שגלוי היה לפני מי שאמר והיה העולם, שישאל חוטאים בשיטים. לכך תיקן להם הקדוש ברוך הוא בבניית המשכן עצי שיטים, לכפר על מעשה שיטים. מבאר **ח'ברכה משולשת'** הנה **"שיטים"** בגימטריה **"שטן"**, ואיתא **במסכת בבא בתרא** השטן הוא היצר הרע. **ובמסכת קידושין** אם פגע בך מנוול זה משכחו לבית המדרש, שהתורה הקדושה היא התיקון ל**"שיטים"** שבגימטריה **"שטן"**, שלא יהיה לו שליטה על בני ישראל, וכתב **בזוהר** שהיצר הרע של שיפלות התאוות מעשה שיטים נקרא בשם **"מנוול"** מלשון **"שפל"**, ולעתיד לבוא יהיה שמו **לבן**, מכיוון שהוא **יתחפך לטוב ויתלבן** ולא יהיה מנוול כמו היום, וישתמשו בו לחדוותא דשמעתתא דאורייתא, ורק לפריה ורביה לקיום העולם שרוח הטומאה והתאוה השפלה תתבטל ותעבור מן הארץ. ולכן **"עצי"** גימטריה **"ק"ע"**, **ועם התיבות "עצי שיטים"** עולה גימטריה **"קע"ב"**, כמניין **"קע"ב"** התיבות שבעשרת הדיברות.

אורות הכשרות

בקמאי, אמר ליה ישנו מן המצוות, ע"ש.

ונראה לבאר בס"ד, שיש שתי בחינות בקיום המצוות: יש המקיים את ציווי הבורא – כעבד המשמש לפני רבו, ויש המקיים את ציווי הבורא – כבן המשמש לפני אביו. וכור המבחן בזה, הוא השמחה והזריזות בקיום המצווה. שכן עבד המשמש לפני רבו, פשוט שאינו עושה כן מתוך שמחה על עצם העשיה או מתוך אהבה יתירה, מפני שכל מגמתו הוא לצאת ידי חובתו ולקבל את שכרו. משא"כ בן המשמש לפני אביו מאהבה וחפץ לעשות נחת רוח לפניו. ומעתה שפיר י"ל שכל העונשים הנראים האמורים בתורה, לא נאמרו רק בעבור חסרון השמחה, אלא בעיקר מפני העבירות שבידו. ברם אם היה מקיים המצוות בשמחה, אזי היה בכוחם להגן בעדו ולפוטרו מן הדין מכל העבירות שבידו. שכן זהו סבעו של אב רחום שהוא מסלק חובות בנו.

וכן הם דברי רש"י הנפלאים עה"פ **"ואהבת את ה' אלוהיך"**, חז"ל: **"עשה דבריו מאהבה, אינו דומה עושה מאהבה – לעושה מיראה, העושה אצל רבו מיראה כשהוא מטריח עליו מניחו והולך לו"**. ובהמשך הוסיף רש"י עה"פ **"והיו הדברים האלה"** (דברים ו, ו), חז"ל: **"מהו האהבה, והיו הדברים האלה – שמתוך כך אתה מכיר את הקב"ה ומתדבק בדרכיו"**, עכ"ל. וזה מפורש טפי בדברי הספורנו שם, חז"ל: **"ואהבת – תשמח לעשות דבר שייטב בעיניו כאשר תבין שאין תכלית נכבד מזה"**, ע"ש. הנה כי כן מפורש לפנינו, שהשמחה בקיום המצוות – היא הסימן לאהבת השי"ת, ומדרגה זו נקנית רק כאשר יבין האדם שאין תכלית נכבד מזה.

ולאור האמור שפיר דייק הרמב"ם בלשונו ונקט **"ראוי להיפרע"** ממנו, רוצה לומר שאם אין בידו קיום מצוות בשמחה אזי ראוי להיפרע ממנו, דהא מיירי במי שראוי מצד העבירות שבידו לכל העונשים הללו.

וכן יובן בזה מדוע כרך הרמב"ם את השמחה בעשיית המצוות – עם אהבת הא-ל, שהרי אי אפשר לשמחה זו בלא שיש עמה אהבה אין סופית במי שצויה בהן, וכדפי'. וכמו כן יובן היטב מדוע סיים בזה הרמב"ם **"עבודה גדולה היא"**.

וגם הלום יובן בזה מאמר חז"ל על הכתוב **"ישנו עם אחד – ישנו מן המצוות"**, שכן אמור מעתה שלא נגזר עליהם כליה ח"ו רק בעבור חסרון השמחה והעצלנות בקיום המצוות, אלא לעולם היו ראויים לכך מצד מעשיהם, ואולם אם היו מקיימים מצוות בשמחה ובזריזות אזי היו מוגנים מפני הפורענות. וגם המן ואחשוורוש ידעו זאת, ודו"ק.

ואכן מתוך התיקון של אותו החזק, אתה למד כן. דהנה ידועים דברי רבותינו על הפסוק **"ליהודים הייתה אורה ושמחה"** (מגילת אסתר ח, טז), וחדשו בגמ' מעלה (טז ב) **"אורה זו תורה"**. והמקור לזה הוא מדברי הכתוב (שם ט, טז) **"קיימו וקבלו עליהם היהודים"** – קיימו מה שקיבלו עליהם כבר במעמד הר סיני, והיינו שבימי מרדכי ואסתר חזרו וקיבלוהו מרצון. ויש להעיר אם בקבלת תורה ממש עסקין, מדוע לא נכתב במפורש ליהודים הייתה תורה ושמחה, ולמה נרמזה בלשון **"אורה"** עד שהוצרכו רבותינו ללמד שאורה זו תורה. ברם לכשתבונן נראה, שלמעשה בפועל הייתה תורה בידם כבר ממעמד הר סיני, אלא שאו קיבלוהו בכפייה – כפה עליהם הר כגיגת'. ורק בימי מרדכי ואסתר חזרו וקבלוהו מרצון מפני שראו בה את אור חייהם, ועל כן הדגיש הכתוב ליהודים הייתה **"אורה"** ושמחה, ללמד שזה מה שנתחדש בימי מרדכי ואסתר. הרי לפנינו מפורש, שעיקר התיקון שהביא להצלתם היה קבלת התורה וקיום מצוותיה בשמחה.

בבית אלהים ויבורך

הרב יהודה דרעי

הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

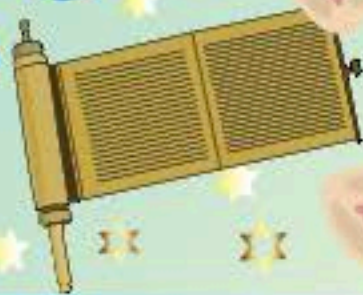

אורות ההלכה

**תשובות הלכתיות משולחנו של מורנו המרא דאתרא
הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א**

הלכות אדר פורים - מקרא מגילה

ש - מהו זמן קריאת המגילה?

ת - חייב אדם לקרוא את המגילה בלילה, ולחזור ולשנותה ביום. וזמן קריאתה בלילה, הוא מצאת הכוכבים ועד עלות עמוד השחר. אולם בשעת הדחק, כגון בשעת סכנה, או אנשי ביטחון האמורים לעמוד על משמרתם בלילה, או היוצא לדרך, רשאים לקרוא את המגילה מבעוד יום מפלג המנחה (שעה ורבע לפני צאת הכוכבים) אחר שיתפללו ערבית. וזמן קריאתה ביום, הוא מנץ החמה עד שקיעת החמה. אולם בשעת הדחק, כגון פועלים החייבים לצאת לעבודתם, רשאים לקרוא את המגילה משעה שעלה עמוד השחר.

ש - מי שלא הספיק לקרוא מגילה של ערבית עד שעלה עמוד השחר, האם יוצא ידי חובתו בקריאתה לפני נץ החמה, כדין קריאת שמע של ערבית.

ת - לפי הנראה, אינו יוצא ידי חובת קריאת המגילה של ערבית, אחר שכבר עלה עמוד השחר. שכן משעלה השחר יום גמור הוא, ומסיבה זו כבר כתבנו לעיל, שהקורא את המגילה ביום משעלה עמוד השחר, יצא ידי חובתו.

ש - מי שעבר עליו כל היום בלא קריאת המגילה, האם רשאי לקרוא בבין השמשות?

ת - זמן בין השמשות, הוא ספק יום וספק לילה. ועל כן יקראנה מספק בלא ברכות.

ש - מי שקרא מגילה, אך הוא מסופק אם יצא בה ידי חובה, כגון שהוא מסופק שמא הפסיד בה תיבה, האם חייב לקרוא בשנית?

ת - לפי הנראה, חייב מספק שוב בקריאתה. שכן קריאת המגילה חייבים בה מדברי קבלה, וקיימא לן דברי קבלה כדברי תורה הם, ובפרט בקריאת המגילה של יום.

ש - מי שנאנס ולא קרא את המגילה בלילה, האם יש לה תשלומים ביום שלמחרת, כדין הנאנס ולא התפלל ערבית - שמתפלל שחרית פעמיים?

ת - קריאת המגילה זמנה קבוע - לילה ויום, ואין לה תשלומים. לפיכך מי שלא קראה בלילה עד שעלה עמוד השחר, הפסיד קריאה של לילה.

ש - המתענים בתענית אסתר, וקשה עליהם קריאת המגילה בלא פתיחת הצום, האם יש להקל עליהם בזה?

ת - מעיקר הדין אין להתחיל בסעודה או שינה, לפני קריאת המגילה חצי שעה קודם זמן קריאה בלילה וביום, שלא ימשך בסעודתו. ודין סעודה בזה, הוא כביצה פת או מזונות (כ- 56 גרם). אך פחות משיעור זה של פת ומזונות, או אפילו יותר משיעור זה של שאר אוכלין ומשקין, מותר לאכול ולשתות מהם. אולם ראוי ונכון להחמיר, שלא לטעום כלום קודם קריאת המגילה. ומכל מקום, בשעת הצורך כגון המתענים בתענית אסתר, אשר קשה עליהם קריאת המגילה בלא טעימה, רשאים לאכול ולשתות לפי השיעור האמור לעיל.

ש - האם צריך עשרה לקריאת המגילה, כדין קריאת התורה?

ת - ראוי ונכון לקרוא את המגילה ברוב עם, או לפחות בעשרה אנשים. אולם מעיקר הדין, יכול לקרותה עם הברכות שלפניה אפילו ביחיד, אך ברכת "הרב את ריבנו" שלאחר קריאת המגילה, אין לברכה אלא בעשרה. וגם הנשים מצטרפות בזה, למנין עשרה.

ש - האם נשים חייבות במקרא מגילה?

ת - נשים חייבות במקרא מגילה כדין האנשים, כיון שאף הן היו באותו הנס.

ש - האם קטנים חייבים במקרא מגילה?

ת - קטן פחות משלוש עשרה שנה ויום אחד או קטנה פחות משתי עשרה שנה ויום אחד, פטורים ממקרא מגילה. לפיכך אינם יכולים להוציא אחרים ידי חובתן. אולם יש לחנכם במצוה זו, כל שהגיעו לגיל חינוך.

ש - מה דין חרש או כבד שמיעה, לענין מקרא מגילה?

ת - אף על פי שחרש חייב במקרא מגילה לעצמו, מכל מקום אינו יכול להוציא אחרים ידי חובתם. במה דברים אמורים, בחרש שאינו שומע כלל, אבל כבד שמיעה השומע כשצועקים אליו, או השומע על ידי מכשיר שמיעה, יכול גם להוציא אחרים ידי חובתם.

ש - באולמות ובתי כנסת גדולים, האם ניתן להשתמש ברם קול להשמיע קריאת המגילה לכל הציבור?

ת - השומע את המגילה דרך רם קול, לא יצא ידי חובה, אלא אם כן יכול הוא לשמועה מפי החזן גם בלא הרם קול. וכמו כן, פשוט שאין יוצאים ידי חובה בשמיעת קריאת המגילה דרך הרדיו אפילו בשידור ישיר.

ש - האם צריך לעמוד בשעת קריאת המגילה וברכותיה?

ת - אין צריך לעמוד בשעת קריאת המגילה. אולם חזן הקורא את המגילה לציבור, צריך לברך ולקרוא את המגילה בעמידה, מפני כבוד הציבור. וטוב שגם הקהל יעמוד בשעת הברכות, ואחר כך ישבו לשמיעת המגילה, וכן נוהגים.

ש - האם צריך לפשוט את כל המגילה, לפני הקריאה?

ת - טוב שהשליח ציבור יפשוט את המגילה כולה, ואחר כך יברך ויקרא. וכשמסיים הקריאה, חוזר וגולל את כולה, ואחר כך מברך ברכה אחרונה. אולם יחיד הקורא מגילה לעצמו או לבני ביתו, אינו צריך לעשות כן, אלא קורא אותה כסדרה ומשאירה פתוחה, עד שכאשר יגיע לסיומה תהיה כולה פתוחה לפניו. ולא יברך ברכה אחרונה, אלא לאחר שיגללה.

ש - השומע את המגילה, והפסיד איזו תיבה, האם יכול להשלימה בעל פה או מתוך הכתב?

ת - יש להזהר לקרוא או לשמוע את המגילה כולה, ואם חיסר אפילו תיבה אחת בלבד בקריאתו או בשמיעתו, יש אומרים שלא יצא ידי חובה. לפיכך טוב שגם השומע את המגילה יאחז בידו מגילה כשרה, או אפילו מגילה מודפסת, כדי שאם יפסיד איזו תיבה יוכל להשלימה מתוך הכתב.

ש - הקורא את המגילה לעצמו, האם צריך להשמיע לאוזנו?

ת - גם הקורא את המגילה לעצמו, צריך להשמיע לאוזנו. ואם קראה בלחש, יחזור ויקראה בלא ברכות.

ש - על אלו טעויות, יש לתקן את החזן?

ת - אין צריך לתקן את החזן הקורא את המגילה על טעויות שאינן משנות את משמעות המילים, וכל שכן שאין להחזירו על שגיאות בטעמים. אולם אם טעה אפילו בתיבה אחת המשנה את משמעות המילה, הרי זה מחזירין אותו על טעותו, וטוב שיעמידו לצידו אדם כדי לתקנו.

ש - לא קרא את עשרת בני המן בנשימה אחת, האם יצא ידי חובה?

ת - צריך לומר עשרת בני המן - כולל המילה "עשרת" שבתום מניין העשרה, בנשימה אחת. ולכתחילה נוהגים בזה כבר מתחילת "חמש מאות איש ואת... עד עשרת בני המן". אולם בדיעבד, יצא ידי חובה גם אם לא אמרם בנשימה אחת.

ש - בן עיר שנשע לכרך, או להיפך, כיצד ינהג לענין זמן מקרא מגילה ושאר מצוות הפורים?

ת - בן עיר החייב במקרא מגילה ושאר מצוות הפורים בי"ד אדר, שנשע לכרך המוקף חומה מימות יהושע בן נון (כגון ירושלים אשר חייבים שם במקרא מגילה ושאר מצוות כפורים בט"ו באדר), או להיפך, הרי זה מתחייב כמנהג המקום בו הוא שוה, ובלבד שעבר עליו שם עלות השחר. כלומר, תושב ירושלים שנשע לתל-אביב בליל י"ד ולן שם עד אחר עלות עמוד השחר (שעה ורבע לפני נץ החמה), הרי זה מתחייב בכל דיני הפורים כדין תל-אביב, אף אם בדעתו לחזור לירושלים קודם ט"ו אדר. ועם שובו לירושלים, יקיים גם שם את כל דיני הפורים, כולל מקרא מגילה, אך לא יברך עליה. אבל אם הגיע לתל-אביב ביום י"ד אדר אחר שכבר עלה עמוד השחר, אינו חייב בכל דיני הפורים שם. וכן להיפך, תושב תל-אביב שנשע לירושלים בליל ט"ו ולן שם עד אחר עלות השחר, הרי זה מתחייב שוב בכל דיני הפורים כדין ירושלים כולל מקרא מגילה, אך לא יברך על המגילה, כיון שכבר קראה במקומו. ואם הגיע לירושלים בליל י"ד באדר, ולן שם עד אחר עלות השחר של יום ט"ו באדר, הרי זה קורא את המגילה בברכות ומקיים את כל מצוות הפורים, בט"ו אדר בלבד. אבל אם הגיע לירושלים ביום ט"ו באדר אחר שכבר עלה עמוד השחר, אינו חייב שם במקרא מגילה ובשאר מצוות הפורים.

ש - אימתי חוגגים בבאר-שבע את יום הפורים?

ת - יש אומרים, שבאר-שבע היא בכלל הערים המסופקות, כלומר שיש ספק אם היתה מוקפת חומה מימות יהושע בן נון. ועל כן, כדי לצאת ידי חובת כל הדעות בלא שום פקפוק, ראוי ונכון לקיים את כל מצוות הפורים, בשני הימים - י"ד וט"ו באדר. אלא שבארבעה עשר באדר (לילה ויום) יקראו את המגילה בברכות, אך בחמישה עשר (לילה ויום) יקראו את המגילה בלא ברכות. וכן אין להוציא ספר תורה לקרא פרשת "ויבא עמלק", אלא ביום י"ד באדר בלבד. וכמו כן אין לומר "על הנסים" בתפילה ובברכת המזון, אלא בארבע עשר בלבד (לילה ויום). ועל כל פנים, המקיים את הפורים רק בי"ד באדר, ואינו רוצה לשנות ממנהגו, אין למחות בידו, מפני שיש לו על מי לסמוך.

החלום הפלאי

ר' יעקב־דוד ויינטרוב התעורר בבהלה. לא־מכבר שכב לישון בטרם יקיץ לתיקון חצות, אך החלום שחלם היה מפתיע ומסעיר. תמיהות רבות עלו במחשבתו על החלום ופרטיו, אך היה ברור לו שאין זה חלום־שווא. הוא היה חתנו של 'הסופר הקדוש' מרדומסק, רבי אברהם סופר הסת"ם. רבי אברהם נודע בכתיבתו המיוחדת וביראת־השמים שלו. עוד בהיותו צעיר לימים סמך הצדיק רבי בונם מפשיסחה את ידיו עליו לכתוב בעבורו פרשיות לתפילין. כיוון שכך רבים מצדיקי פולין ביקשו ממנו לכתוב בעבורם מזוזות ופרשיות תפילין. כתבי הסת"ם שכתב נעשו יקרי־ערך. היו מי שהחזיקו בפרשיות שכתב אף ללא בתי התפילין, סגולה לשמירה ולהגנה. כך, למשל, סיפר ניצול שואה כי את סוד הישרדותו נגד כל הסיכויים הוא תולה בפרשיות התפילין של רבי אברהם סופר־הסת"ם, שהיו עמו. חתנו, ר' יעקב־דוד ויינטרוב, התגורר בעיירה פלוונה, הסמוכה לעיר רדומסק. הוא היה יהודי עובד ח', שעסק בתורה ובתפילה רוב שעות היממה. באותו לילה חלם חלום מפתיע. בחלומו ראה את חתנו וזה אמר לו כדברים האלה: "קום וצא לרדומסק. גש אל בית־המדרש של חסידי גור. שם, בארון־הקודש, תמצא את ספר־התורה האחרון שכתבתי. למרבה הצער נפלה טעות בספר־התורה, ובפרשת במדבר, בפסוק פלוני, כתבתי מיותרת. אנא מהר ותקן את המעוות". חותנו סיים את דבריו, ור' יעקב־דוד הקיץ בבהלה. חלום מוזר, הרהר בליבו. הלוא חותני נמצא ברדומסק, ואם יש צורך לתקן את ספר־התורה, ביכולתו לעשות זאת בעצמו. ובכל־זאת, החלום היה ברור ומוחשי כל־כך. ר' יעקב קם במהירות והלך אל חברו, שהיה מתלמידיו של חותנו. יחדיו יצאו השניים באישון לילה בדרך העולה לרדומסק. הם הגיעו אל העיר עם עלות שחר. הרחובות היו ריקים. לרגע התלבטו אם עדיף לגשת תחילה ישירות אל ביתו של רבי אברהם סופר־הסת"ם ולשאלו על דבר החלום, אולם תחושתם הייתה כי אל להם להתמהמה אפילו רגע אחד. הם ניגשו אל בית־המדרש של חסידי גור, פתחו את ארון־הקודש ואכן נמצא בו ספר־התורה שכתב רבי אברהם. בהתרגשות רבה פתחו את ספר־התורה, ולתדהמתם, בדיוק בפסוק שציין רבי אברהם בחלום, הייתה ויתרה! השניים מיהרו לגרד את האות ולמחוק אותה כדת וכהלכה. ספר־התורה, שחזר עתה לכשרותו המהודרת, נגלל ונעטף כראוי והוחזר לארון־הקודש. תחושת הקלה חשו השניים לאחר ביצוע התיקון. עתה, לאחר שנוכחו בעיניהם באמיתות החלום הפלאי, פנו לעבר ביתו של רבי אברהם סופר־הסת"ם. כשהתקרבו אל הבית מצאו

אורות עונג שבת

כי אשמרה שבת אל ישמרני

איתא במסכת שבת אמר רבי יהודה בריה דרב שמואל משמיה דרב אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש בו חילול שבת. תנו רבנן מעשה ונפלה דליקה בחצירו של יוסף בן סימאי בשיחין ובאו אנשי גיסטרא אנשי השלטון של ציפורי לכבות השריפה מפני שהיה אפוסטרופוס הממונה על האוצר של המלך ולא הניחן ומנע מהם לכבות את הדליקה מפני כבוד השבת ונעשה לו נס מיד התקדו השמים בעבים וירדו גשמים עזים וכיבו את האש וכבתה השריפה מאליה.

שבת היא מקור הברכה

'לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת', איתא במסכת שבת "מלאכת הבערה בכלל הייתה ולמה יצאת כל מלאכות שבת נאמרו בתורה ביחד בכלל אחד, ולמה יצאה מלאכת הבערת אש ונכתבה לבד בפני עצמה, מפני שבאש החשש מצוי יותר משאר מלאכות שבת, שקרוב הדבר שיכשל לכבות את הדליקה, שאין אדם מעמיד עצמו על ממונו, מבאר ה'בן לאשרי' באה התורה ואומרת "לא תבערו אש" ביעור - מלשון ביעור חמץ, שלא תיזק משבת קודש, אלא "בכל מושבותיכם" ביתן יישאר בידך לחיים טובים ולשלום כבתחילה, ובזכות "ביום השבת" אפילו אם תיפרץ שריפה היא תכבה מאליה או שה' יזדמן לך שם איזו סיבה להציל את ביתך ורכושך באין צורך לחלל את השבת, כמו הסיפור על יוסף בן סימאי בגמרא.

ערב שבת עת רצון לעשיית תשובה

'לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת' גימטריה "וטרם לשבת לשוב, תהילים באמת שלום", הכוונה מבאר ה'ברכה משולשת' על פי מה שכתב בספר סידורו של שבת ערב שבת עת רצון לעשיית תשובה על מה שפגם במשך השבוע, כדי שלא יהיה ביום שבת בכלל 'ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי'. ועי' לימוד התורה שנקראת אמת ביום השבת תעלה לרצון. ומי שאינו יודע ללמוד שיאמר תהילים, כדאיתא במסכת יבמות ביקש דוד המלך ע"ה העוסק באמירת תהילים יחשב לו כעוסק בתורה בהלכות נגעים ואהלות. ובזכות זה זוכים כל ישראל מאת הקב"ה ששמו שלום כדאיתא במסכת שבת לשפע רב של ברכה ושלום לשבוע מוצלח ומבורך שיבוא עלינו לטובה.

ציבור שוחרי התורה

פוזנ' לשיעור הפרתק של חרב הגדול חדרשן חזרע פה כפיק מרגליות

שלמה לוינשטיין

שליט"א

שיתקיים בעז"ה ביום ראשון כ' אדר א' תשע"ט

(3.3.19) בשעה 20:30

בישיבת "נתיב השבים" שבזי 17 באר שבע

שם קהל רב העומד ליד הבית וממתין בדומיה.

התברר להם כי באותו לילה, ליל י"ב באלול (תר"נ), יום ההילולא של רבי בונם מפשיסחה, החזיר רבי אברהם סופר־הסת"ם את נשמתו ליוצרה.

באותו רגע נפתרו כל השאלות בדבר החלום. הם קלטו כי בשעה שרבי אברהם בא אל חתנו בחלום כבר לא היה בין החיים. גם דחיפות הבקשה הובנה להם היטב, על פי הידוע שפסול בספר־תורה הנגרם על־ידי האדם עלול לעכב את הנשמה מלעלות למעלה.

ספר־התורה הזה, האחרון שכתב רבי אברהם, עבר גלגולים רבים ושרד מאימי השואה, עד שלבסוף אותה וצאצאיו מצאוהו.

את הספר הזה הזמין בשעתו ר' מיכאל פוזננסקי, תלמיד־חכם וגביר גדול, שפנה אל רבי אברהם הסופר בהמלצת רבו, בעל ה'תפארת שלמה' מרדומסק. נכדו, ר' יחיאל, לקח את ספר־התורה עמו כאשר יצא מפולין לארצות־הברית. הוא היה חשוך ילדים, ולפני פטירתו העביר את הספר לקרוב־משפחתו.

צאצאיו של רבי אברהם הסופר, בני משפחת ויינטרוב המתגוררים בארץ, חיפשו רבות את ספר־התורה הזה. יום אחד הגיעה אליהם ידיעה כי הספר מוחזק ביד אדם הקשור למשפחת פוזננסקי, והמתגורר במדינת מינסוטה שבארצות־הברית.

ר' יעקב־דוד ויינטרוב, נינו של רבי אברהם הסופר, ונכדו של חתנו רבי יעקב־דוד ויינטרוב (בעל החלום), החליט לצאת לארה"ב ולמצוא את הספר. תחילה לא הצליח לאתר את האיש וכמעט שב לביתו ריקם, אבל אז זכה לראות את יד ההשגחה העליונה.

זה היה במהלך סעודה שנערכה לרגל הילולת הצדיק רבי שלמה מרדומסק. ר' יעקב־דוד הוזמן לשאת בה דברים, בהיותו המוציא לאור של סדרת ספריו. בתוך הסעודה קלטו אוזניו שיחה בין שניים מהמסובים, והאחד שאל את חברו לשלום גיסו 'פוזננסקי'. ר' יעקב־דוד נדרך ומיהר לשאול את האיש לפרש זהותו של פוזננסקי זה.

התברר כי האיש מכיר היטב את סיפורו של ספר־התורה שביד גיסו. הוא סיפר לר' יעקב־דוד כי גיסו מתגורר כיום בצרפת, אולם מבקר בארץ תכופות, ואכן, ספר־התורה שמור ברשותו.

מיד נוצר קשר עם האיש בצרפת, וזה הסכים להביא עמו את ספר־התורה בביקורו הבא בארץ. ואכן, ספר־התורה הקדוש הושאל למשך כשנתיים לבית־המדרש של חסידי סטריקוב בבני־ברק, ועמו רקד האדמו"ר זצ"ל מסטריקוב בעת ההקפות בשמחת־תורה.

לעילוי נשמת

הרב יוסף שלמה טריקי זצ"ל
בר עליה ז"ל
והרבנית רחל טריקי ע"ה
בת סימא ז"ל